

Beschrijving Individuele MuziekTherapeutische Interventie ter vermindering van Probleemgedrag bij Dementie (IMTI-ProDem)

ACHTERGROND

Het ZonMw project 'De juiste snaar met muziek' onder leiding van het Lectoraat Kennisontwikkeling Vaktherapieën (KenVaK) van Zuyd Hogeschool heeft een individuele muziektherapeutische interventie (IMTI-ProDem) en individuele muziekluisterinterventie (IMLI-ProDem) ontwikkeld die specifiek gericht zijn op het behandelen van probleemgedrag bij mensen met matig tot ernstige dementie die verblijven in een verpleeghuis (gepubliceerd op <https://kenvak.nl/onderzoek/de-juiste-snaar-met-muziek/>). De muziekluisterinterventie en muziektherapeutische interventie sluiten optimaal aan bij de praktijk, omdat deze zijn ontwikkeld in co-creatie met muziektherapeuten, andere zorgprofessionals en clientvertegenwoordigers. In dit project zijn de effecten op probleemgedrag bij mensen met dementie en het welbevinden bij de betrokken zorgverleners onderzocht in een gerandomiseerd gecontroleerd onderzoek (RCT) met in totaal 158 deelnemers met dementie. Daarnaast zijn de ervaringen van muziektherapeuten, mantelzorgers en verzorgenden met deze interventie geëvalueerd bij 49 mensen met dementie in een mixed-method studie. Zowel de kwantitatieve als kwalitatieve resultaten van dit project worden naar verwachting in 2021 gepubliceerd in nationale en internationale tijdschriften.

INLEIDING

Wat is muziektherapie?

Muziektherapie is een professie in de reguliere gezondheidszorg waarin het klinisch, op wetenschappelijk, praktijkgericht onderzoek en ervaringskennis gebouwde gebruik van muzikale interventies binnen een therapeutische relatie worden ingezet om individuele doelstellingen te verwezenlijken van verandering, ontwikkeling, stabilisatie of acceptatie op emotioneel, gedragsmatig, cognitief, sociaal of lichamelijk gebied door een professional, die een erkende muziektherapie opleiding heeft afgerond (Beroepsprofiel van de muziektherapeut. © NVvMT 2017).

In de behandeling maakt de muziektherapeut gebruik van muziektherapeutische methodieken, methoden en technieken, zoals (samen) improviseren, luisteren naar muziek, componeren, spelen, zingen, of bewegen op muziek.

Werkend vanuit de kwaliteiten van een cliënt worden diens mogelijkheden versterkt vanuit het muzikale handelen binnen de therapeutische context. Daarbij stimuleert de therapeut een overdracht van de ontwikkelde mogelijkheden binnen muziektherapie naar andere levensgebieden van de cliënt.

MUZIEKTHERAPIE INTERVENTIE IMTI-ProDem

De interventie is gebaseerd op wetenschappelijke literatuur en op vooraf verkregen consensus, die tot stand kwam door een focusgroep (20 december 2016) met 9 ervaren muziektherapeuten werkzaam in de ouderenzorg en een kwalitatieve procesevaluatie (publicatie resultaten volgt in 2021).

Doelgroep

De individuele Persoon met Dementie (PmD) wonend in een verpleeghuis met vastgesteld probleemgedrag

Doel

Tijdens elke muziektherapie sessie werkt de muziektherapeut aan een behandeldoel gericht op het reduceren van vastgesteld probleemgedrag om de kwaliteit van leven te verhogen. Ook als er sprake is van een gerichte verwijzing vanuit een arts/psycholoog, dient er onderzoek verricht te worden naar het juiste behandeldoel. Er kan pas gericht gewerkt worden aan een behandeldoel en/of subdoelen als er een therapeutische relatie is gerealiseerd waarbinnen de PmD zich veilig voelt. Behandeldoelen zijn passend bij het specifieke vastgestelde probleemgedrag.

Muziektherapeut

De muziektherapeut heeft een erkende hbo-opleiding tot muziektherapeut afgerond en expertise op het gebied van dementie of ontvangt begeleiding van een muziektherapeut of andere zorgspecialist met ervaring in de dementiezorg.

Frequentie & Duur

Elke sessie duurt maximaal 30 minuten voor de persoon met dementie. Wel minimaal 45 minuten per sessie plannen voor verslaglegging, terugkoppeling zorg en eventuele verplaatsing cliënt naar andere ruimte. Ideale frequentie is 2-3 keer per week voor de doelgroep en zo lang als nodig. De IMTI-ProDem wordt afgerond als vastgesteld behandeldoel is bereikt en benaderingsadviezen zijn overgedragen aan de zorg.

Verloop sessie

Elke sessie bestaat uit een openingsfase, hoofdfase en afrondingsfase. Belevingsgericht werken staat in de openingsfase van elke sessie centraal. In de hoofdfase wordt gewerkt aan het verminderen van probleemgedrag gebruikmakend van erkende technieken. In de afrondingsfase wordt de sessie beëindigd en de bewoner overgedragen aan het verzorgend personeel.

Behandeltechnieken

Bij aanvang van de IMTI-ProDem wordt gewerkt vanuit empathische technieken om een therapeutische relatie te realiseren. De muziektherapeut past in de context van een specifiek behandeldoel, kerntechnieken en kernprincipen van de muziektherapie toe (Ridder et al., 2005; Bruscia, 1997).

Samenwerking zorg

Al voor start IMTI-ProDem samenwerking multidisciplinair zorgteam realiseren zoals goed contact met eerst verantwoordelijke zorgteam. Gedurende een behandelperiode vindt er goede afstemming plaats vindt tussen muziektherapeut, zorgmedewerkers en specialisten. De muziektherapeut zal daarbij aan verzorgenden informatie geven over datgene wat bij de bewoner tot ontspanning of

bijvoorbeeld juist activatie leidt en waar in de dagelijkse zorg op kan worden voortgebouwd. Bij afronding IMTI-ProDem omgangsadviezen overdragen aan (paramedische)zorg.

Afronding behandelperiode

Wanneer het behandeldoel is bereikt, stelt de muziektherapeut omgangsadviezen vast voor betrokken zorgprofessionals zodat transfer naar dagelijkse praktijk gerealiseerd kan worden. Muziektherapeut draagt benaderingsadviezen over aan betrokken zorgprofessionals en naasten. Hierna bouwt muziektherapeut frequentie sessies af, maar blijft na afronding wel contact houden met de zorg ter opvolging van het gerealiseerde behandeldoel bij bewoner. Indien nodig kan IMTI-ProDem weer opgepakt worden. Wel dient de behandelcyclus dan weer opnieuw doorlopen te worden, waarbij oorzaak probleemgedrag opnieuw wordt vastgesteld door muziektherapeut.

Ruimte

Locatie IMTI-ProDem sluit aan bij de stemming en gedrag van de PmD en waar de PmD zich op dat moment het meest veilig voelt. Denk aan de locatie waar de bewoner zich op dat moment bevindt, maar ook huiskamer, therapiekamer of eigen kamer bewoner.

Discontinueren MTI

Tijdens de behandeling kan sprake zijn van weerstand van de bewoner die zo mogelijk wordt doorbroken volgens de professionele standaarden. Met weerstand wordt bedoeld verbale en/of non-verbale uitingen van tegenstand, zoals verkramping, weglopen van de muziektherapeut, wegduwen, maar ook uitingen als 'neen', 'niet doen', 'wil ik niet'. Als de weerstand niet op deze wijze te doorbreken is wordt de behandeling afgebroken en overleg gepleegd met de behandelend specialist.

Administratief

- Zorg dat je toegang hebt tot actuele clientinformatie: type dementie, medicatiegebruik, zorgbeleid en comorbiditeit.
- Rapporteren ervaringen in decursus van het medisch dossier. Eventueel ook adviezen noteren wat bij de deelnemer tot ontspanning leidt en waar in de dagelijkse zorg op kan worden voortgebouwd door betrokken verzorgenden en behandelaren.
- Datum volgende sessie checken.

Vragen?

Neem bij vragen contact op met dr. Anna-Eva Prick via anna-eva.prick@zuyd.nl